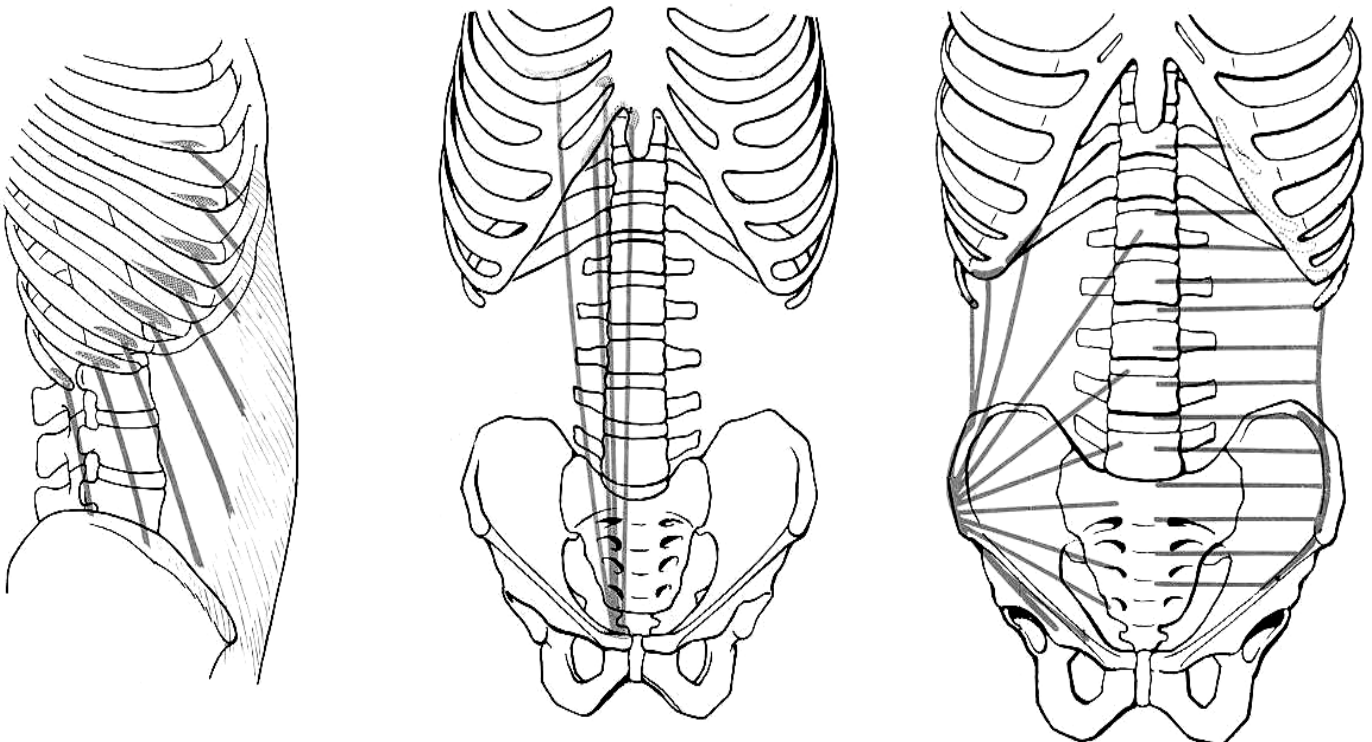

MM. TRUNCI II. / MM. ABDOMINIS

(A törzs izmai II. / Hasizmok)

1) Felszínes hasizmok

- innervatio:
  - az alsó 7 n. intercostalis leszálló ágai, n. subcostalis (Th12)
  - plex. lumbalis közvetlen ágai (rr. musculares, n. iliohypogastricus et ilioinguinalis)
- az izmok feladata:
  - #1 hasüreg lezárása
  - #2 prelum abdominale (hasprés):
    - kilégzés, köhögés, tüsszentés, csuklás
    - vizelet-, székletürítés
    - szülés
    - hányás
    - minden nagyobb izomerő-kifejtés
  - #3 a gerinc mozgata → előre, oldalra hajlítás
  - #4 **Klin.:** izomvédekezés = *défense musculaire* [défanz műszküler]
    - a *défense musculaire* 90%-ban belső szerv gyulladását jelzi (ld. appendicitis)
    - peritonitis (hashártyagyulladás) esetén az egész izomzat deszkakemény

1. ábra: M. obliquus externus abdominis,
M. rectus abdominis,
M. obliquus internus abdominis, M. transversus abdominis

\	origo	insertio	jellegetesség	innervatio
M. rectus abdominis	5 – 7. borda porcai	symphysis két oldala, felső ága	<i>intersectiones seu inscriptiones tendineae</i> (3 v. 4db. – egy a köldök magasságában, 2 felette, egy pedig alatta) • fejlődéstani maradványok (ösi szelvényezettség = <i>metameria</i>) • erősítő szerep, rögzítés → összenő a rectus hüvely elülső falával • egyes izomhasak külön-külön is képesek összehúzódní	Th5 – Th11 nn. intercostales + n. subcostalis + n. iliohypogastricus
M. pyramidalis (90%)	os pubis	linea alba	linea alba megfeszítése, erszényes állatokban fejlett	n. iliohypogastricus (Th12 – L1)
M. obliquus externus abdominis	8 alsó borda felszíne alternálva a m. latissimus dorsi és a m. serratus anterior csipkéivel	crista iliaca külső ajka + L-alakú bőnye (linea alba + lig. inguinale)	a lig.inguinale (Poupart-f. szalag) ezen izom inas megerősödése → határ a has és a comb között	Th5 – Th11 nn. intercostales + n. subcostalis
M. obliquus internus abdominis	lig. inguinale + crista iliaca középső éle + fascia thoracolumbalis	3 alsó borda + linea alba	bőnyéje <u>két részre hasad</u> a linea semicircularis felett → rectus hüvely alkotása	Th10 – Th11 nn. intercostalis + n. subcostalis + n. iliohypogastricus + n. ilioinguinalis
M. transversus abdominis	6 alsó borda (a rekesszel alternálva) + fascia thoracolumbalis + ágyéki cs. proc. trans. + crista iliaca belső ajka + lig. inguinale	linea alba	mellkasi folytatása a m. transversus thoracis	n. iliohypogastricus + n. ilioinguinalis

2) Mély hasizmok

\	origo	insertio	jellegetesség	innervatio
M. quadratus lumborum	crista iliaca	12 borda	hátsó hasfalat alkotja, vesék védelme és rögzítése	n. subcostalis, n. iliohypogastricus, rr. musculares ex plex. lumbalis
M. psoas major	Th12 – L4 csigolyatest és proc. costarius	trochanter minor	hátsó hasfalat alkotja, rögzítettségtől függően hajlítja a csípőt v. a törzset	rr. musculares (plex. lumbalis: L1-4)
M. psoas minor (50%)	Th12 – L1 csigolya	fascia iliaca → eminentia iliopectinea	fascia iliaca feszítése	

3) Hasfali fasciák

a) Fascia subcutanea abdominis / *Camper-fél fascia*

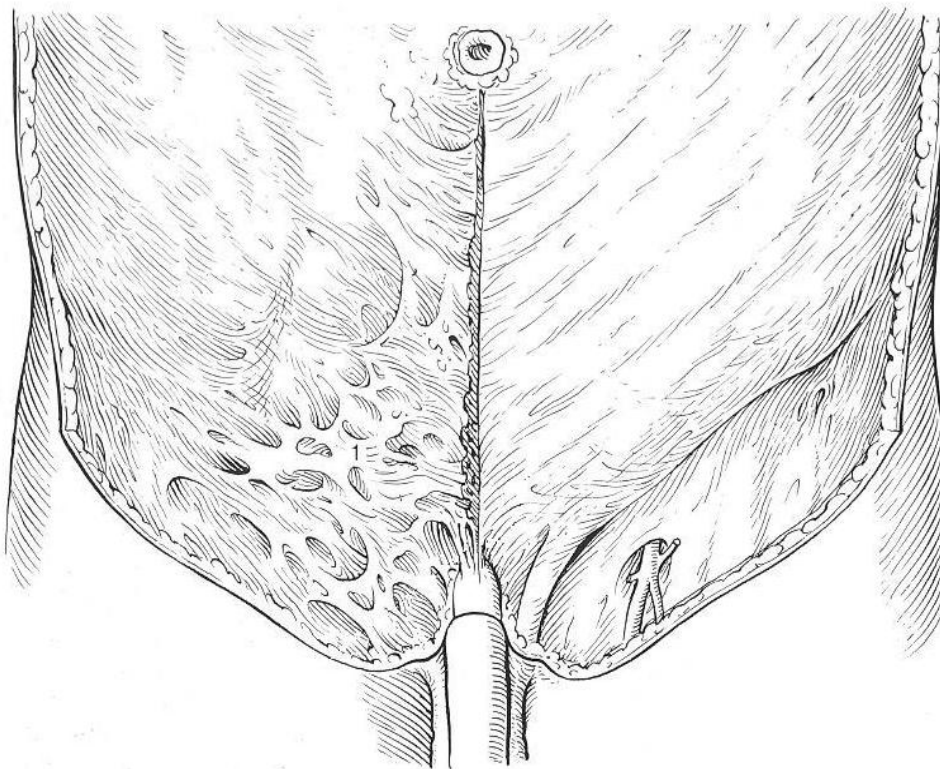
- hasfali subcutan zsírszövetet átszövő kötőszöveti lemezek a hypogastricus régióban megerősödnek, definitív fasciát alkotnak
- képződménye: *ligamentum fundiforme penis* (♂) s. *clitoridis* (♀)

b) Fascia superficialis abdominis

- vékony lemez a m. obl. ext. abd. és a m. rect. abd. aponeurosis előtt, a linea alba, lig. inguinale ill. az anulus inguinalis superficialis tájékán erősödik meg
- átmenet: fascia superf. thoracisba, fascia lataba
- képződményei:
  - *ligamentum suspensorium penis* (♂) s. *clitoridis* (♀)
  - ***tunica dartos*** (scrotum simaizomban gazdag 2. rétege)

c) Fascia transversalis s. transversa (ld. majd 5. ábra)

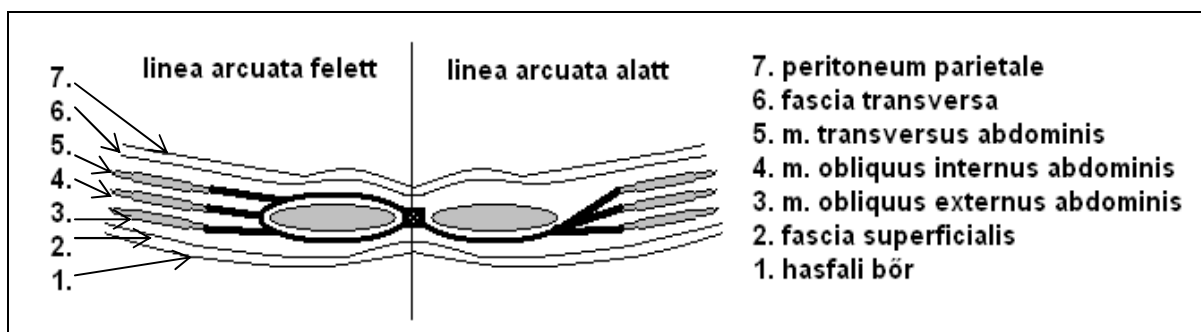
- beborítja: m. transv. abd., linea arcuata alatti m. rect. abd. szakasz, lamina post. vaginae m. recti abd., **a. epigastrica inf. és vénái**, m. quadratus lumborum, m. psoas major, diaphragma abdominalis felszíne, m. iliacus (itt már fascia iliaca-nak hívjuk)
- képződményei:
  - *lig. interfoveolare* (plica epigastrica alatt, anulus inguinalis prof.-tól medialisán)
  - ***fascia spermatica /interna/*** (scrotum 5., legbelső rétege)
  - ***septum femorale /Cloquet-f. membrán*** (anulus femoralis/ lacuna lymphatica s. herniosa lezárása)

2. ábra: Fascia subcutanea Camperi (bal képfél)
Fascia superficialis abdominis (jobb képfél)

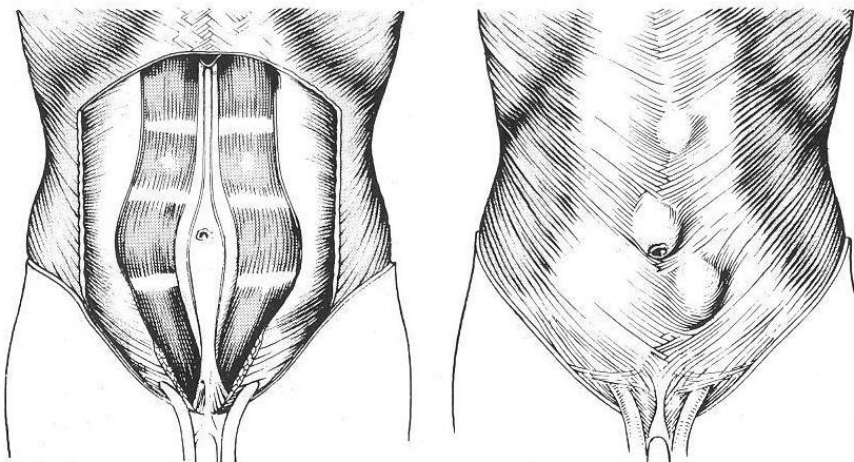
4) Vaginae musculi recti abdominis (rectushüvely = m. rectus abdominis izom és aponeurosis burka)

- **linea arcuata s. semicircularis / Douglas-f. vonal:** a köldök alatt 2-3 h.ujjnyira, az elülső hasfal belső felszínén futó árkád szerű vonal, mely tulajdonképpen a rectushüvely hátsó lemezének alsó széle
- **linea arcuata felett:** m. obliquus internus abdominis aponeurosis két lemezre válik (**lamina ant. et post.**) → lamina ant.-t a m. obl. ext. abd. bőnyéje, a lamina post.-t a m. transversus abd. bőnyéje erősíti → közrefogják a m. rectus abdominis-t → létrejön a **vaginae musculi recti abdominis** → a bőnyék ínrostjai a linea alában találkoznak
- **linea arcuata-tól lefelé:** m. obliquus internus abdominis aponeurosis nem válik ketté, a m. rectus abd. elé kanyarodik, s viszi magával a mögötte lévő m. transversus abd. bőnyéjét is → a m. rect. abd. alhasi, elvékonyodó szakasza előtt egyfajta „fascia-haskötő” alakul ki, mely jobb alátámasztást jelent így az ide nehezedő belsértömeg számára

3. ábra: Az elülső hasfal szerkezetének változása fentről lefelé

- **linea alba:** a felszínes, laterális hasizmok median tapadási vonala a két rectushüvely közt, a prox. xiphoides-től a symphysis pubica-ig
  - o **rectusdiastasis:** kövérekben, terhésekben kiszélesedhet, a két m. rect. abd. eltávolodik egymástól, hasprésnél erőteljesen kidomborodik, sérv látszatát kelti
  - o **median laparotomia:** a hasfal gyors, könnyű megnyitása a linea alba mentán (ld. sectio caesarea kapcsán)
  - o **hernia epigastrica, hypogastrica, cicatrice, umbilicalis:** a linea alba rostjai a meggyengült szakaszokon szétválva potenciális sérvkaput jelentenek

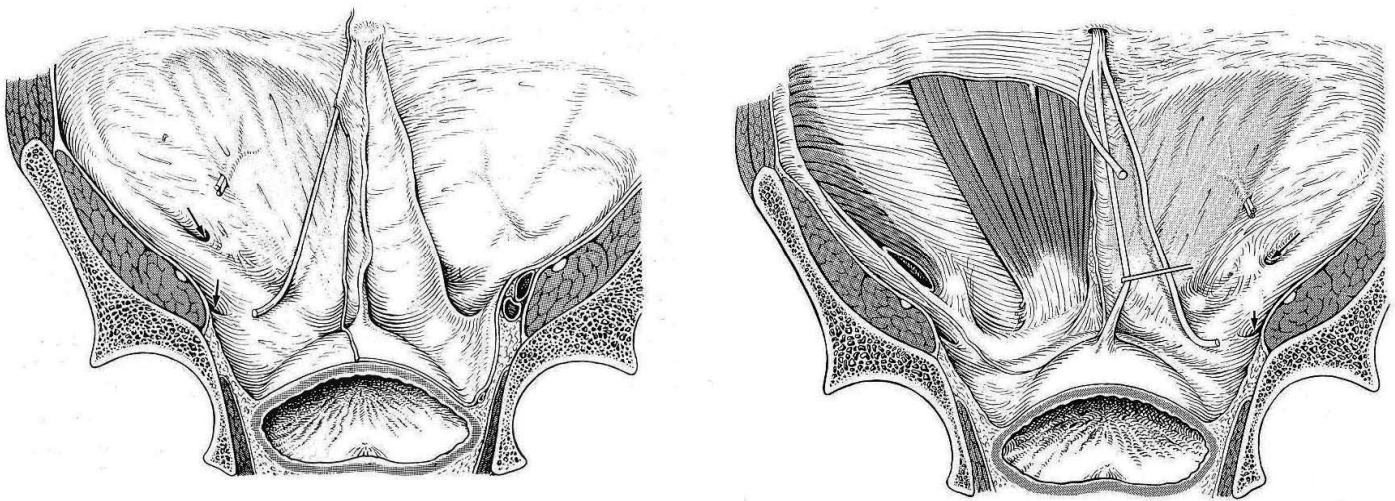

4. ábra: Linea alba meggyengülésének lehetőségei

→ rectusdiastasis (bal kép); hernia epigastrica, umbilicalis et cicatrice (jobb kép)

5) Az elülső hasfal nevezetes *fali hashártya* redői

- plica umbilicalis lateralis s. epigastrica ← a. et vv. epigastricae inferioris (ex. a. iliaca ext., fascia transversalis **előtt** futnak)
  - plica epigastricatól med.an: **fossa / fovea inguinalis medialis** = peritoneum tasak az anulus inguinalis superf. mögötti hasfali kiboltosulásban (mert hiányoznak itt a hasfali rétegeke többsége) → **Klin.:** egyenes / direkt / medialis lágyéksér
  - plica epigastricatól lat.an: **fossa / fovea inguinalis lateralis** = anulus inguinalis profundusba beboltosuló peritoneum tasak → közvetlenül alatta kezdődik a ferde lefutású lágyékcsonat → **Klin.:** ferde / indirekt / lateralis lágyéksér
- plica umbilicalis medialis ← ligamentum umbilicale mediale / chorda a. umbilicalis / pars oclusa a. umbilicalis (fascia transversalis **mögött** futnak)
- plica umbilicalis mediana ← lig. umbilicale medianum / chorda urachi* (fascia transversalis **mögött** futnak)

5. ábra: Az elülső hasfal nevezetes *fali hashártya* redőinek képletei

- fascia transversalis mögött *fejlődéstan* maradványok: lig. umbilicale medianum et mediale
- fascia transversalis előtt *élő képletek*: a. epigastrica inf. et vv. epigastricae inferiores

?: Az 5. ábrán bejelölendő képletek: *linea arcuata* (a), *plica epigastrica* (b), *fossa inguinalis lat.* az *anulus inguinalis profundus*szal (c – egyik nyíl), fossa inguinalis med. (d), fossa supravesicalis (e), lig. umbilicale mediale (f), lig. umbilicale medianum (g), *anulus femoralis profundus* (h – másik nyíl), peritoneum parietale (i), fascia transversalis (j)

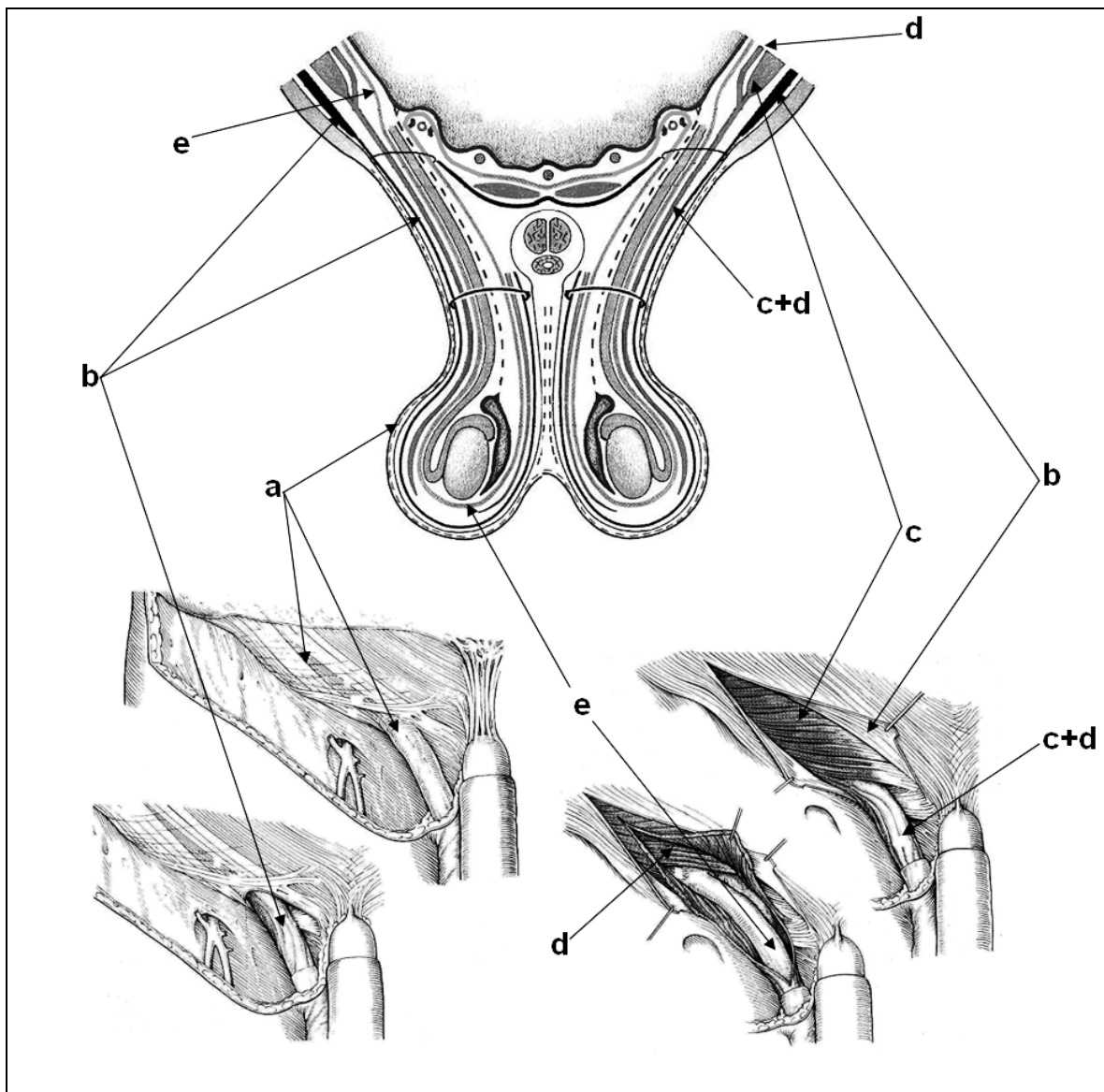
6) Canalis inguinalis

- lefutása: felülről lefelé, lateromedialisan ferdén, kb. 5-6cm hosszan (→ ferde / indirekt sér!)
  - falai a paramediansagittalis síkban:
    - alsó: ligamentum inguinale (Poupart)
    - elülső: m. obliquus externus abdominis bőnyéje
    - felső: m. obliquus internus abdominis
    - hátsó: m. transversus abdominis + fascia transversalis
  - nyílásai:
    - külső: anulus inguinalis superficialis s. subcutaneus (m. obl. ext. adominis bőnyéjén)
    - belső: anulus inguinalis profundus s. abdminalis (fossa inguinalis lateralis alatt)

* **urachus**: az embrió primitív húgyhólyagját kötötte össze az anyai keringéssel a köldökszinórba benyúlva

- tartalma:

- ♀: ligamentum rotundum seu teres uteri → uterus rögzítése, belesugárzik a labium majusba + r. genitalis nervi genitofemoralis
- ♂: funiculus spermaticus (ondózsínór)
  - processus vaginalis testis s. peritonei (hashártya invaginatio, melyet a here húzott magával leszállása során)
  - ductus deferens + a. ductus deferentis (ondóvezeték)
  - a. testicularis (ex aorta abdominalis, a. renalis dext.) , a. cremasterica (ex. a. epigastrica inf.)
  - plexus pampiniformis → v. testicularis
  - n. genitofemoralis – ramus genitalis
  - vasa lymphatica
  - plexus testicularis et deferentialis: nn. erigentes (sacralis praeggl.-is psy rostok) + periarteriális sy. plexus (postggl.-is sy rostok)
- ♂ + ♀: n. ilioinguinalis

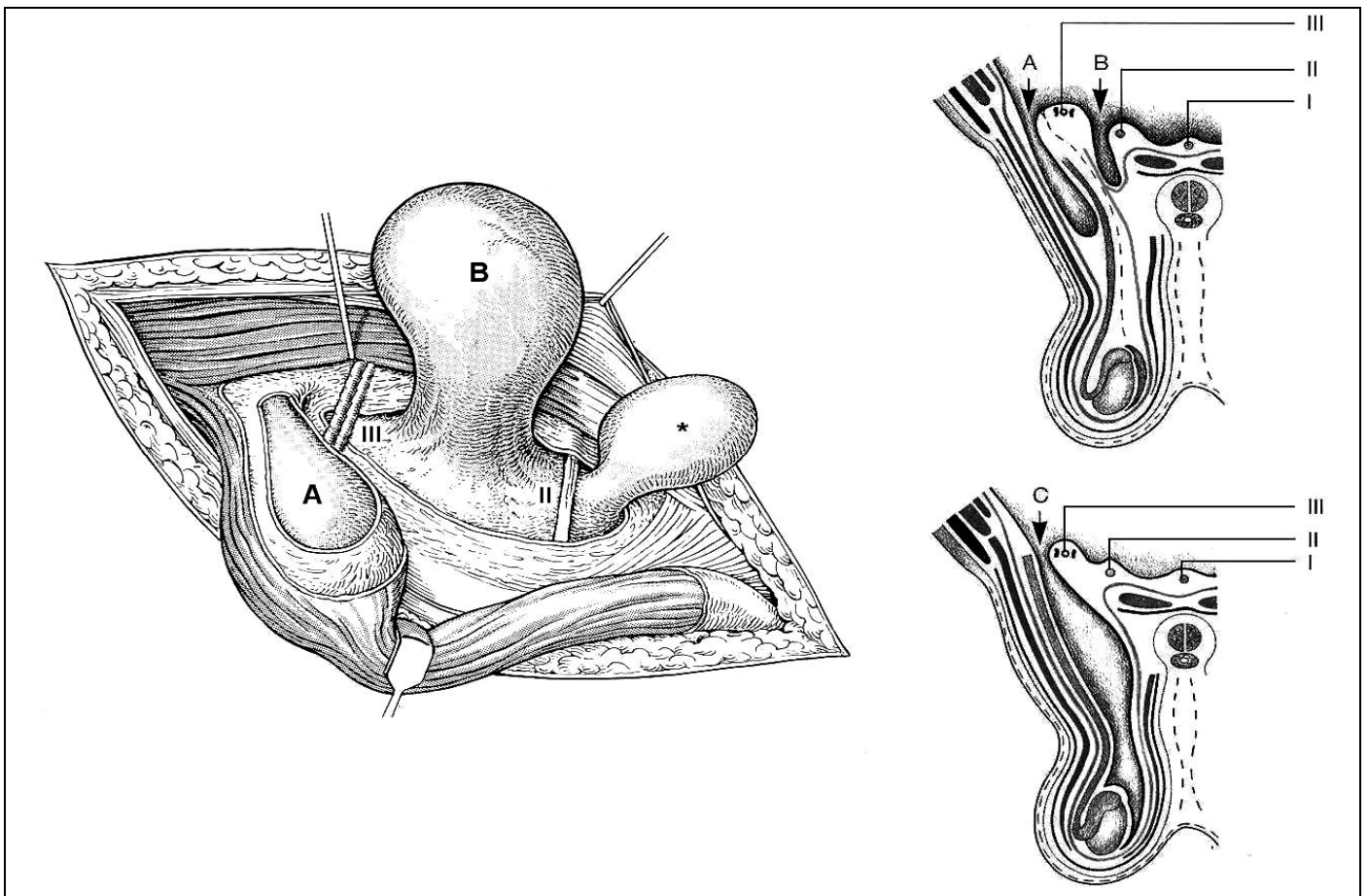
6. ábra: Canalis inguinalis falai

a:
b:
c:

d:
c+d:
e:

- **Klin.: hernia inguinalis** (lágysérv)
  - lefutás szerinti csoportosítás:
    - ***hernia inguinalis directa seu med.*** (direkt / egyenes sérv): bemenete a *fossa inguinalis med.* → anulus inguinalis superficialis felett boltosít ki a sérvtömlő fascia borítással! → tovább haladhat a scrotumba (hernia scrotalis)
    - ***hernia inguinalis indirecta seu lat.*** (indirekt / ferde sérv): bemenete a *fossa inguinalis lat.* → anulus inguinalis superficialis felett boltosít ki a sérvtömlő → tovább haladhat a scrotumba (hernia scrotalis)
  - eredet szerinti csoportosítás:
    - veleszületett / congenitalis (processus vaginalis testis nyitott)
    - szerzett / aquiralt (processus vaginalis testis zárt)

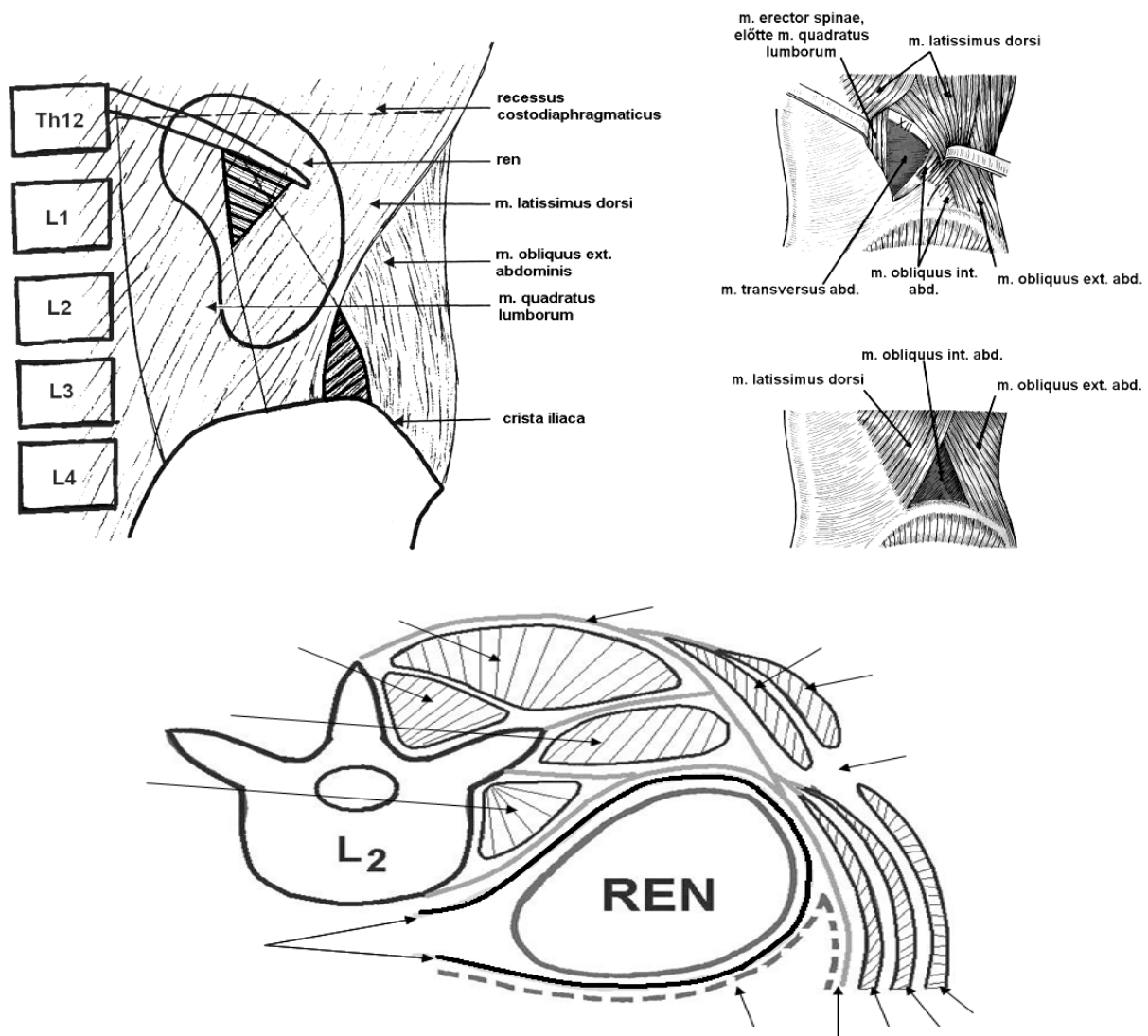
7. ábra: Hernia inguinalis típusai (+ hernia supravescalis*)

I:
II:
III:

A:
B:
C:

7) A hátsó hasfal gyenge pontjai → Klin.: *hernia lumbalis*

\		Trigonum lumbale inferius (Petit _[pöti])	Trigonum lumbale superius / trigonum lumbocostoabdominale (Grynfelt / Lesshaft)
Határai	sup.	-	costa #12
	med.	m. latissimus dorsi elülső széle	m. quadratus lumborum vagy m. erector spinae lat. széle
	lat.	m. obliquus externus abdominis hátsó széle	m. obliquus internus abdominis med. széle
	inf.	crista iliaca	-
Alapja		m. obliquus internus abdominis	m. transversus abdominis

8. ábra: Trigonum lumbale superius et inferius és a hátsó hasfal szerkezete

(A: fascia thoracolumbalis, B: fascia transversalis, C: fascia renalis, D: peritoneum parietale, E: mm. transversospinales, F: m. erector spinae, G: m. quadratus lumborum, H: m. psoas major, I: m. serratus post. inf., J: m. latissimus dorsi, K: m. obliquus externus abdominis, L: m. obliquus internus abdominis, M: m. transversus abdominis, N: trigonum lumbale)